

XXI. MEZINÁRODNÍ KOLOKVIUM O REGIONÁLNÍCH VĚDÁCH. SBORNÍK PŘÍSPĚVKŮ.

21ST INTERNATIONAL COLLOQUIUM ON REGIONAL SCIENCES. CONFERENCE PROCEEDINGS.

Place: Kurdějov (Czech Republic)
June 13-15, 2018

Publisher: Masarykova univerzita, Brno

Edited by:

Viktorie KLÍMOVÁ

Vladimír ŽÍTEK

(Masarykova univerzita / Masaryk University, Czech Republic)

Vzor citace / Citation example:

AUTOR, A. Název článku. In Klímová, V., Žítek, V. (eds.) *XXI. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. s. 1–5. ISBN 978-80-210-8969-3.

AUTHOR, A. Title of paper. In Klímová, V., Žítek, V. (eds.) *21st International Colloquium on Regional Sciences. Conference Proceedings*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. pp. 1–5. ISBN 978-80-210-8969-3.

Publikace neprošla jazykovou úpravou. / Publication is not a subject of language check.

Za správnost obsahu a originalitu výzkumu zodpovídají autoři. / Authors are fully responsible for the content and originality of the articles.

© 2018 Masarykova univerzita

ISBN 978-80-210-8969-3

ISBN 978-80-210-8970-9 (online : pdf)

POTENCIÁL VENKOVSKÝCH REGIONŮ ČR PRO ROZVOJ LOVECKÉHO CESTOVNÍHO RUCHU

Potential of rural region of the Czech Republic for the development of hunting tourism

MARKÉTA KALÁBOVÁ

PETR BURDA

Katedra cestovního ruchu Department of Tourism
Fakulta mezinárodních vztahů Faculty of International Relations
Vysoká škola ekonomická v Praze University of Economics in Prague
W. Churchilla 4, 130 67 Prague, Czech Republic
E-mail: marketa.kalabova@vse.cz, burp01@vse.cz

Anotace

Lovecký cestovní ruch představuje dobrou příležitost pro rozvoj venkovských regionů České republiky. Cílem příspěvku je vyhodnotit potenciál regionů pro lovecký cestovní ruch. Potenciál byl hodnocen na základě skutečného ročního odstřelu zvěře za rok 2016, který představuje maximální možnou nabídku daného území. Data byla hodnocena na úrovni obcí s rozšířenou působností jako nejmenších administrativních jednotek České republiky. Zvláště byl hodnocen odstřel srstnaté a pernaté zvěře. Výsledky výzkumu byly prezentovány přehlednými kartogramy. Data poskytl Ústav pro hospodářskou úpravu lesa. Celkem bylo zjištěno, že 34 % území České republiky má velký potenciál pro rozvoj loveckého cestovního ruchu z hlediska odstřelu srstnaté zvěře. Největší potenciál je soustředěn v severozápadní oblasti – tedy Karlovarský, Plzeňský, Ústecký region, dále některé oblasti v Libereckém a Středočeském regionu. Další oblast s vysokým potenciálem byla lokalizována v Jihomoravském regionu. V případě pernaté zvěře bylo vyhodnoceno, že 18 % území regionů má velký potenciál pro rozvoj loveckého cestovního ruchu. Konkrétní oblasti byly soustředěny do povodí hlavních velkých řek – Labe, Vltavy a Moravy.

Klíčová slova

lovecký cestovní ruch, venkovské regiony, regionální rozvoj

Annotation

Hunting tourism represents a great opportunity for the development of rural regions of the Czech Republic. The aim of the contribution is to evaluate the potential of regions for hunting tourism. The potential was assessed on the basis of the actual annual hunt of 2016, which represents the maximum possible supply of the territory. Data were assessed at the level of municipalities with extended power as the smallest administrative units of the Czech Republic. In particular, the hunt of furry and feathered game was evaluated separately. The research results were presented by clear cartograms. The data was provided by The forest management institute. In total 34 % of the territory of the Czech Republic has a great potential for the development of hunting tourism from the point of view of the furry game. The greatest potential is concentrated in the northwest region - Karlovarský, Plzeňský, Ústecký region, and some areas in the Liberecký and Středočeský regions. Another area with high potential was located in the Jihomoravský region. In the case of feathered game, it was estimated that 18 % of the regions' territories have a great potential for the development of hunting tourism. Specific areas were concentrated in the main river basins - Elbe, Vltava and Moravia.

Key words

hunting tourism, rural region, regional development

JEL classification: Q26, R11

1. Úvod

Lov zvěře má v České republice dlouholetou tradici, nicméně v poslední době se česká myslivost potýká s mnoha problémy. Přemožená spárkatá zvěř působí značné škody na zemědělských a lesních plochách, navíc velkou hrozbu představuje snadnější přenos infekcí, což je již v současné době patrné na srnčí zvěři, která je nakažená virovým onemocněním papilomatózou a černé zvěři, která se potýká s africkým morem prasat. Dalším problémem je stárnoucí myslivecká základna a ubývající počet aktivních myslivců. Řešením nastíněných problémů by mohl být rozvoj formy loveckého cestovního ruchu, který by nejen pomohl řešit situaci přemnožených kusů spárkaté zvěře, ale zároveň by generoval nemalé příjmy pro venkovské regiony. Pro aktivní rozvoj formy loveckého cestovního ruchu a následnou propagaci lovu na mezinárodních trzích je však nutné stanovit, které regiony mají potenciál pro rozvoj této specifické formy cestovního ruchu a měly by se aktivně zapojit do zlepšení infrastruktury a suprastruktury pro lovce, neboť i ta hraje při rozhodovacím procesu jedinců významnou roli.

V České republice je umožněn odlov srstnaté a pernaté zvěře na základě zákona o myslivosti č. 449/2001. Poplatkové odlovy tvoří především spárkatá zvěř, tedy jelen evropský, srnec obecný, daněk skvrnitý, muflon a prase divoké. Z drobné srstnaté zvěře je poplatkově loven zajíc polní. Další možností poplatkového lovu je zvěř pernatá, tedy především kachna divoká a bažant obecný, či královský.

2. Cíl příspěvku, metodika

Cílem příspěvku je vyhodnotit potenciál loveckého cestovního ruchu v jednotlivých regionech České republiky. Data byla poskytnuta Ústavem pro hospodářskou úpravu lesa. Pro hodnocení byly vybrány obce s rozšířenou působností (205 ORP), které představují nejmenší administrativní jednotku. Jako podklad sloužil skutečný odstřel zvěře v roce 2016, který byl přepočten na hektar, aby bylo možné oblasti vzájemně porovnat. Zvláště by hodnocen odstřel srstnaté a pernaté zvěře. Výsledky byly prezentovány ve formě kartogramů.

3. Teoretická východiska

Lov zvěře vždy hrál významnou roli ve využívání půdy a byl zároveň zásadní částí kulturního dědictví mnoha odlišných kultur (Bauer, 2002). Lov je stále provozován v mnoha tradičních venkovských společenstvích v Evropě, Severní Americe, Austrálii a dalších rozvinutých zemích. Navíc představuje důležitou roli také v ekonomice západních zemí ve formě tradiční rekreace (Kalchreuter, 1987). Například Kanada získává více než 1 % HDP z kožšinového průmyslu, zatímco rekreační lov je několikamiliardovým průmyslem v dolarech ve Spojených Státech Amerických a v Evropě (Bauer, 2002). Lov je stále nezastupitelným získáváním důležitých proteinů v nejhudších oblastech Jižní Americe, Afriky a Asii. V neposlední řadě hospodářsky udržitelný lov je důležitým prvkem pro ochranu přírody jako protihodnota modernímu a intenzivnímu zemědělství a lesnictví (Bauer, 2002).

Moderní formy cestovního ruchu, jako je například ekoturistika či agroturistika představují velké příležitosti pro region (Lacina, 2013). Lovecký cestovní ruch patří mezi specifické formy cestovního ruchu. V české literatuře se nachází pouze zmínky o jeho zařazení mezi některou z forem. Jako specifickou formu cestovního ruchu ho uvádí například Petřů (2007) či Palatková a kol. (2013). Výkladový slovník (Zelenka, Pásková, 2012) považuje lovecký cestovní ruch za outdoorově rekreačně orientovanou aktivitu prováděnou mimo uzavřené budovy. V zahraniční literatuře např. Newsome (2005) rozlišuje konzumní a nekonzumní formu cestovního ruchu, ve kterém zvěř hraje hlavní motivační faktor. Mezi nekonzumní formy pak řadí sledování a fotografování zvěře v jejím přirozeném prostředí. Lov zvěře uvádí jako formu konzumního cestovního ruchu ve vztahu ke zvěři. Waever (2001, a, b – in Newsome 2005) však argumentuje, že zatímco výprava za lovem často končí neúspěchem, avšak lovci je hodnocena kladně z hlediska pobytu v přírodě, u tzv. nekonzumního cestovního ruchu za zvěř často také dochází ke „konzumaci“ např. ve formě zhoršení životního prostředí ve formě vzniklé eroze jako následek zpřístupnění území pro turisty, pošlapání vegetace a výstavby zařízení pro turisty. Značné neshody panují v názorech, zda lovecký cestovní ruch zařadit pod ekoturismus či nikoliv. Fennell (2000 – in Newsome 2005) tvrdí, že definice ekoturismu není přesně ohraničená. Hlavním bodem je pozitivní přístup a respekt k přírodě, v níž se turista nachází, což lovečtí turisté naplňují.

Milojica a kol. (2014) definují lovecký cestovní ruch jako speciální formu selektivní turistické nabídky založené na udržitelném turismu, která vytváří synergický efekt mezi ekoturismem, venkovským a sportovním turismem. Podle nich byla tato forma vyvinuta díky velké touze lovců nejen lovit za hranicemi jejich vlastní honitby, ale také pobývat v přírodě a současně zvěř sledovat a starat se o ni. Za tuto možnost jsou turisté - lovci ochotni zaplatit vysoké částky peněz, mají tedy vyšší kupní sílu, mají silné ekologické cítění, milují přírodu, divočinu a jsou sportovně založení.

Mezi hlavní faktory při rozhodování účastníka loveckého cestovního ruchu patří atraktivita destinace z hlediska loveckých možností, rozmanitost loveckého vybavení a v neposlední řadě kvalita poskytnutých služeb organizátorem (Roth, Merz, 1997).

Lovecká destinace vhodná pro lovecký cestovní ruch je determinovaná geodopravními vztahy, bezpečností lokality, stupněm ekologické ochrany, ve kterém je lov provozován a také legislativními předpisy (jaký lov a ve kterém období je legální a zda je akceptován společností) a zda destinace nabízí možnost ubytování, stravování a další zábavy (Milojica a kol., 2014).

Lovecký cestovní ruch je provozován lovci, kteří cestují do vzdálených destinací od oblasti, kde lov pravidelně provozují, často do zahraničí, kde hlavním účelem cesty je lov. Častou motivací pro lov v zahraničí je touha po dobrodružství spojená s možností získat silnou či zajímavou trofej. Za tento atraktivní prvek cestovního ruchu jsou účastníci ochotni zaplatit značné sumy peněz zprostředkovatelům a poskytovatelům lovu (IUFRO, 2015)

Podle písemného stanoviska Federace sdružující myslivecké organizace při Evropské Unii (FACE) může být za loveckého turistu považován i ten, který kvůli lovu cestuje v jeho vlastní zemi do území méně nebo více vzdálenému jeho domovu, ten který sám lov neorganizuje a pro kterého jsou krajina, zvěř a místní zvyky neznámé. Na základě tohoto určení je možné odhadnout, že v rámci Evropy cestuje 7 milionů Evropanů, ať již pravidelně či příležitostně jako lovecký host do jiné oblasti. Ať již lovec provozuje lov ve svém vlastním okruhu, či vyrazí za lovem do jiné země, musí v každém případě respektovat a dodržovat hlavní principy trvale udržitelného hospodaření se zvěří (FACE, 2004).

Divoké druhy zvěře představují živé přírodní dědictví. Využívání tohoto obnovitelného přírodního zdroje prostřednictvím lovu může za podmínek udržitelnosti přispět k ochraně biologické rozmanitosti. Toto stanovisko bylo stanoveno v říjnu 2000 v Ammanu v Jordánsku Mezinárodním svazem pro ochranu přírody (IUCN). Na základě tohoto stanoviska je jasně řečeno, že udržitelné využívání zvěře představuje „důležitý nástroj ochrany přírody“ a také díky sociálním a ekonomickým výhodám, které obyvatelstvu přináší, odráží nutnost tento zdroj ochraňovat a uvážlivě s ním nakládat. Tento princip je plně využitelný pro lov všech druhů zvěře, jako jsou velcí býložravci, kteří často působí škody v zemědělství a lesnictví, ale také masožravci. Tento princip také potvrzuje Rezoluce 882 o důležitosti lovu pro Evropské venkovské oblasti, přijatá v roce 1987 shromážděním Evropské rady. Lov zvěře, především zahraničními lovci, představuje pro mnoho zemí, zejména v transformačním procesu, důležitý zdroj příjmů pro rozvoj venkova, ale také přímý zdroj pro financování programů na záchranu - posílení legislativních dokumentů ochrany zvěře, monitoring zvěřní populace, podporu vědy v této oblasti, finanční zdroje pro náhradu škod, projekty zvyšující vzdělanost místního obyvatelstva ve vztahu k volně žijící zvěři (FACE, 2004).

Kompetentní orgány na národní, regionální či místní úrovni musí vytvořit a spravovat vhodný legislativní a administrativní rámec, který by zaručoval udržitelný charakter využívání přírodních zdrojů volně žijící zvěře prostřednictvím lovu (FACE, 2004).

FACE ve svém stanovisku považuje lovecký cestovní ruch za zvláštní formu ekoturistiky, přičemž je zde kladen velký důraz na trvalou udržitelnost, což zahrnuje především striktní dodržování mezinárodních pravidel, zejména CITES a dalších legislativních nástrojů, konvencí a dohod na ochranu přírody (FACE, 2004). Lovecký cestovní ruch tak může být vhodným nástrojem pro rozvoj regionů (Kalábová, 2016), zejména ve venkovských oblastech, které jsou v České republice charakterizovány pomocí velikosti sídel a hustoty zalidnění dané oblasti (Nunvářová, Petr, 2015).

4. Výsledky výzkumu

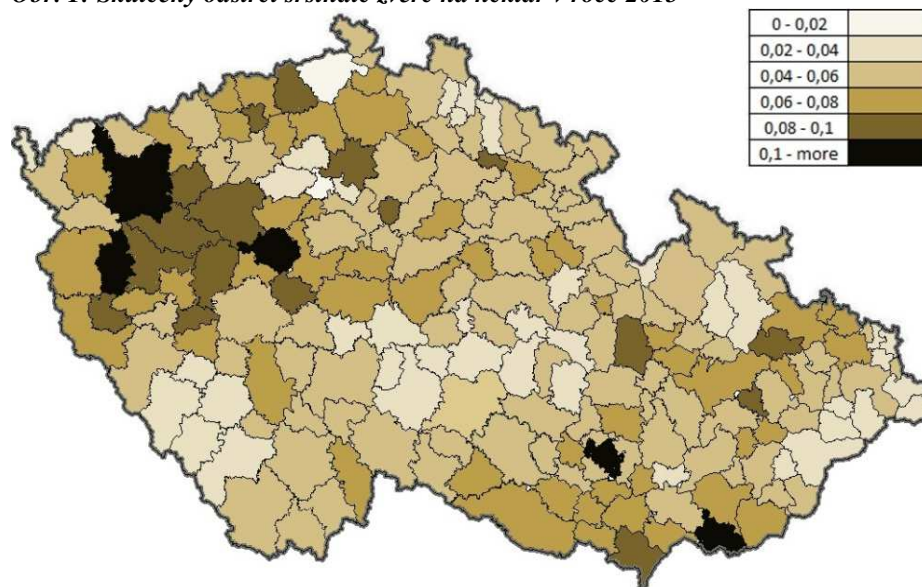
Výsledky výzkumu jsou prezentovány ve formě kartogramů zvlášť za srstnatou a pernatou zvěř.

4.1. Srstnatá zvěř

Obce s rozšířenou působností, které mají roční odlov vyšší než 0,06 ks na hektar jsou považovány jako oblasti s velkým potenciálem pro rozvoj loveckého cestovního ruchu. Z kartogramu je patrné, že takové lokality se nachází převážně na severozápadě České republiky, tedy v Karlovarském a Plzeňském regionu, Ústeckém regionu. Některé části zasahují do Libereckého a Středočeského kraje. Další oblasti s velkým potenciálem se nacházejí v Jihomoravském kraji. Celkově 34 % České republiky bylo vyhodnoceno jako vhodné pro rozvoj loveckého cestovního ruchu. Konkrétně nejvyšší odlovy na hektar (více než 0,1 na hektar) byly zaznamenány v ORP Beroun, Karlovy Vary, Stříbro, Veselí na Moravě a Brno. Vysoké odlovy srstnaté zvěře na hektar byly dále zaregistrovány v ORP Bílina, Blovice, Břeclav, Dobříš, Horšovský Týn, Kralovice, Lipník nad Bečvou, Lysá

nad Labem, Mělník, Moravská Třebová, Nová Paka, Nýřany, Podbořany, Rakovník, Rokycany, Ústí nad Labem a Vítkov. Jihočeský kraj a Kraj Vysočina byly vyhodnoceny jako oblasti s nízkým potenciálem pro rozvoj loveckého cestovního ruchu z hlediska nabídky srstnaté zvěře. Níže uvedený kartogram na obrázku č. 1 přehledně zobrazuje výsledky výzkumu.

Obr. 1: Skutečný odstřel srstnaté zvěře na hektar v roce 2015

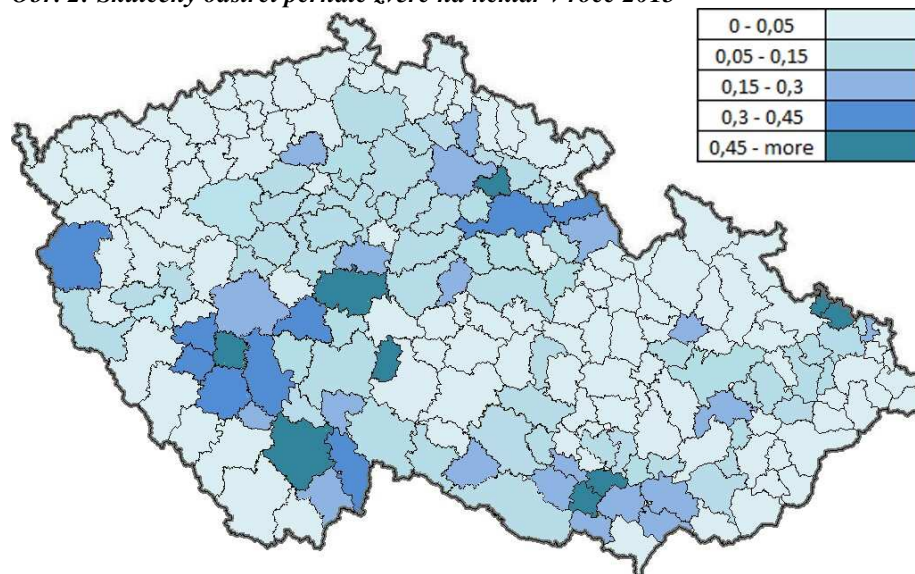

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat Ústavu pro hospodářskou úpravu lesa

4.1.1 Pernatá zvěř

Z hlediska odlovu pernaté zvěře, kterou je možné v České republice lovit, bylo stanoveno, že všechny obce s rozšířenou působností, které mají vyšší odlov na hektar než 0,15 kusů, je možné považovat za vhodné pro rozvoj loveckého cestovního ruchu. Z níže uvedeného kartogramu na obrázku č. 2 je patrné, že tyto oblasti jsou soustředěné kolem velkých vodních toků, zejména řek Labe, Vltavy a Moravy. Celkově 18 % území lze hodnotit jako oblasti s potenciálem pro rozvoj loveckého cestovního ruchu se zaměřením na pernatou zvěř. Konkrétně ORP s vysokým potenciálem, kdy je ročně odloveno více než 0,45 kusů na hektar, jsou ORP Benešov, Blatná, České Budějovice, Hlučín, Hořice, Kravaře, Pacov, Pohořelice a Židlochovice. Vyšší potenciál byl zaznamenán v ORP Dobruška, Horažďovice, Hradec Králové, Nepomuk, Písek, Sedlčany, Strakonice, Tachov and Třeboň. Kraj Vysočina, Zlínský, Olomoucký a Karlovarský region mají velmi malý potenciál pro rozvoj loveckého cestovního ruchu z hlediska pernaté zvěře. Níže uvedený kartogram na obrázku č. 2 přehledně prezentuje výsledky výzkumu.

Obr. 2: Skutečný odstřel pernaté zvěře na hektar v roce 2015

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat Ústavu pro hospodářskou úpravu lesa

Závěr

Lov zvěře je důležitým nástrojem hospodaření se zvěří v České republice. Zvěř je považována za národní bohatství a je nutné náležitě o ni pečovat a ochraňovat ji s cílem dosáhnout kvalitních zvěřních populací. Lovecký cestovní ruch představuje pro regiony mnoho výhod. Nejenom z hlediska řešení snížení přemnožených kusů zvěře, ale zároveň i z hlediska nemalých příjmů do regionů, které nejsou příliš vhodné pro klasické formy cestovního ruchu. Na základě provedené analýzy dat na úrovni obcí s rozšířenou působností je možné konstatovat, že možná nabídka odlovu srstnaté zvěře je rozložena nerovnoměrně, zejména v severozápadních regionech České republiky. Vysoký potenciál možného odstřelu pernaté zvěře, který byl vyhodnocen na základě skutečného ročního odstřelu, byl zaznamenán kolem hlavních českých řek – Vltavy, Labe a Moravy. Všechny obce s rozšířenou působností vyhodnocené jako velmi vhodné či vhodné k odlovu srstnaté či pernaté zvěře by se měly věnovat rozvoji této specifické formy cestovního ruchu. Měly by vystavět vhodnou infrastrukturu pro lovce, zejména investovat do výstavby ubytování a také propagace daného území jako oblasti vhodné pro lov určitého druhu zvěře. Velmi vhodné by bylo propagovat lovecký cestovní ruch v daném regionu na mezinárodních trzích, neboť zahraniční poplatkoví hosté utratí více peněz za lov.

Literatura

- [1] BAUER, J. J. (2002) *Recreational hunting : an international perspective*. Astralia: Griffith University. ISBN 1 876685 79 4.
- [2] FACE (2004) *Hunting tourism*. [online] [cit. 2016-03-25] Dostupné z: http://www.face.eu/sites/default/files/documents/english/position_paper_hunttour_-_en.pdf.
- [3] IUFRO (2015). *Glossary of Wildlife Management Terms and Definitions*. [online] [cit. 2016-03-25] Dostupné z: <http://www.iufro.org/science/special/silvavoc/wildlife-glossary>.
- [4] KALÁBOVÁ, M., ABRHÁM, J. (2016). Lovecký cestovní ruch jako odvětví s velkým potenciálem pro rozvoj regionů ČR. In *XIX. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, pp. 1073 - 1079. ISBN 978-80-210-8273-1.
- [5] KALCHREUTER, H. (1987) *Wasserwild im Visier - jagd und Schutz von Wasservogeln*, Munchen, Germany: BLV Verlagsgesellschaft mbH. ISBN 9783405132606.
- [6] LACINA, K (2013). Tourism industry regional aspects. In *XVI. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*, pp. 629–635. Brno: Masarykova univerzita. DOI: 10.5817/CZ.MUNI.P210-6257-2013-79.
- [7] MILOJICA, V. a kol. (2014). Developing hunting tourism – a new perspective of achieving competitiveness of rural Croatia. In *Medunarodni Znanstveni Simpozij Gospodarstvo Istocne Hrvatske-Jucer Danas Sutra*. pp 107 – 121. 1848-9559.
- [8] NEWSOME, D. et al. (2005) *Wildlife tourism*. Clevedon: Amberley publishing. ISBN 1845410076
- [9] PETRŮ, Z. (2005). *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. 2. upr. vyd. Praha: Idea servis. ISBN 978-80-85970-55-5.
- [10] NUNVÁŘOVÁ, S., PETR, O. (2015). Netradiční pohled na definici venkova. In *XVIII. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, pp. 499 - 507. ISBN 978-80-210-7861-1.
- [11] PALATKOVÁ, M. a kol. (2013). *Management cestovních kanceláří a agentur*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-3751-5.
- [12] ROTH, H., MERZ, G. (1997) *Wildlife Resources: A Global Account of Economic Use*. New York: Springer-Verlag Berlin Heidelberg. ISBN 978-3-642-08255-9.
- [13] ZELENKA, J., PÁSKOVÁ, M., (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Linde. ISBN 8072018809

Příspěvek byl zpracován v rámci grantu Ekonomické, bezpečnostní a systémové změny v mezinárodním cestovním ruchu IG206017 – F2/19/2017